

אדאקאדע-גאנץ - קורט חשיבה 3: אינטראקציה
כרטיסי עבודה לחלמיד

ד. להיות צודק (2)

יש ארבע דרכים עיקריות שאנשים נוקטים בשעת ויכוח על מנת להוכיח את צדקתם. עם שתיים מדרכים אלה, להראות ולהפנות, התמודדנו בשיעור הקודם. שתי דרכים אחרות הן לתת שם ולשפוט.

לתת שם

מישהו טוען שהוא מזהה מצב מסוים ומכנה אותו בשם, או "מדביק" לו תווית מסוימת. לכינוי או לתווית זו יש ערך בפני עצמו המשמש להוכחת טענות הוויכוח.

למשל: זאת תחבולה

זו סחיטה

כולכם פשיסטים

זו מזימה קומוניסטית למוטט את הממשלה

יש לצפות להתנהגות שכזו מקפיטליסטים

הוא מלשין

זאת רמאות.

ברגע שנתנו למצב שם או תווית מסוימת, יש להניח שכולם יגיבו לכינוי זה.

לשפוט

הנושא כאן הוא שימוש במילים המביעות ערך. מילים אלה טעונות בערך שכולם מסכימים עליו. באמצעות שימוש במילות ערך אלה, אדם שופט את המצב ומייחס לו ערך שלדעתו הוא הערך הנכון.

דוגמאות למילים המביעות ערך:

נכון, אמיתי, צודק, נורמלי, הוגן, מכובד, כן, חכם, אמיץ, ישיר, פתוח וכו'.

טפשי, מגוחך, לא הוגן, לא נורמלי, לא מוסרי, פחדני, ערמומי, צבוע וכו'.

אָרַךְ דֶּה-קַלן / - קורט חשיבה 3: אינטראקציה כרטיסי עבודה לתלמיד

דוגמה: האם זמרים אלילי נוער משפיעים בצורה חיובית או שלילית על הצעירים? הנקודות הבאות הועלו בויכוח בנושא זה:

- כוכבי רוק הם אנשים נהדרים (לשפוט).
- הם כל כך חופשיים ומלאי חיים ולכן השפיעם בוודאי טובה (לשפוט).
- כוכבי רוק הם אנשים רגילים וכנים (לשפוט).
- הם אנשים מושחתים וטפשים (לשפוט).
- כוכבי רוק הם אנשים מוגבלים ואנוכיים (לשפוט).
- כל עולם המוזיקה הפופולרית הוא הרפתקה כלכלית שמטרתה להרוויח עוד כסף (לתת שם).
- תרבות הפופ אינה אלא תדמית ריקה מתוכן (לתת שם).
- כוכבי רוק הם מנהיגים של תרבות ואופנת נוער (לתת שם).
- כוכבי רוק אינם אנשים אמיתיים — הם דמויות פלסטיק המוצמדות לתקליטים (לתת שם).

תרגול

1. * לעתים תכופות נערכים דיונים בשאלה — האם על ארה"ב לבצע התערבות צבאית בדרום אמריקה. הנקודות הבאות עולות לעתים תכופות בדיונים אלה. ציינו באילו נקודות משתמשים בשיטת **לתת שם** ובאילו בשיטת **לשפוט**.

- א. אנשי הצבא תמיד שואפים לפתרון צבאי.
- ב. ארה"ב אינה צריכה להיות אלימה.
- ג. המתנגדים להתערבות הם אנשים תמימים שאינם יודעים מה באמת מתרחש.
- ד. עלינו להראות שאנחנו חזקים ושנתנגד לכל תוקפנות.
- ה. אלו הן תנועות מחאה עממיות ועלינו לתמוך בהן.
- ו. יש מקרים רבים מדי שבהם שלטון רודני אחד מוחלף בשלטון רודני אחר.
- ז. על ארה"ב לתמוך תמיד ברעיון החירות.

2. * יש אנשים הטוענים שגנבים צריכות להישאר בבית, לעשות את עבודות הבית ולטפל בילדים. אחרים טוענים שגנבים צריכות להיות חופשיות לצאת ולמצוא עבודה מעניינת ושעל הגברים לחלוק עמן את עול עבודות הבית.

צד א': טענות בעד הישארות נשים בבית בתפקידן המסורתי.

צד ב': טענות נגד הישארותן של נשים בבית ובעד שוויון הזדמנויות לנשים ולגברים.

3. האם צריכה להיות הגירה חופשית כך שאנשים יוכלו לחיות ולעבוד בכל ארץ שהם רוצים, או שיש להגביל את חופש ההגירה כך שרק אלו שנולדו בארץ מסוימת יוכלו לחיות בה?

צד א': טענות בעד הגירה חופשית.

צד ב': טענות נגד הגירה חופשית ובעד הגבלות נוקשות.

4. האם נכון לשפוט אנשים לפי הופעתם ולבושם? האם נכון לחשוב שאדם הלבוש בגיינס וששערו ארוך מוכשר פחות למלא משרה מאדם הלבוש בחליפה ועניבה?

צד א': טענות נגד שיפוט לפי ההופעה והלבוש.

צד ב': טענות בעד רמה מסוימת של שיפוט לפי מראה חיצוני.